

Presse og Information

Den Europæiske Unions Domstol
PRESSEMEDDELELSE NR. 131/21
Luxembourg den 15. juli 2021

Dom i sag C-742/19
Ministrstvo za obrambo

Domstolen præciserer, i hvilke tilfælde direktivet om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden ikke finder anvendelse på aktiviteter, der udøves af militærpersonale

Dette direktiv er ikke til hinder for, at en periode med vagttjeneste, hvorunder et medlem af militærpersonalet er forpligtet til at forblive på kasernen, hvor den pågældende gør tjeneste, men uden at udføre reelt arbejde dér, aflønnes på en anden måde end en periode med vagttjeneste, hvorunder vedkommende udfører reelt arbejde

Fra februar 2014 til juli 2015 udførte B.K., en underofficer i den slovenske hær, en uafbrudt »vagtjeneste« på syv dage om måneden. I løbet af denne tjeneste, der omfattede perioder, hvor han skulle udøve en reel overvågningsaktivitet, og perioder, hvor han kun var forpligtet til at stå til rådighed for sine overordnede, skulle B.K. kunne kontaktes og altid være til stede på den kaserne, hvor han gjorde tjeneste.

Da forsvarsministeriet var af den opfattelse, at kun otte timer for hver af disse dage med »vagtjeneste« udgjorde arbejdstid, udbetalte det B.K. den tilsvarende almindelige løn for disse timer og med hensyn til de øvrige timer tildelte det alene B.K. et vederlag for tilkaldevagten på 20% af grundlønnen.

Den af B.K. anlagte sag med påstand om, at han skulle aflønnes for overarbejde for de timer, hvor han under »vagtjenesten« ikke havde udført nogen reel aktivitet for sin arbejdsgiver, men var blevet pålagt at stå til rådighed for sine overordnede, blev både forkastet i første instans og efter appel.

Det er i denne sammenhæng, at Vrhovno sodišče (øverste domstol, Slovenien), for hvilken der var iværksat revisionsappel, besluttede at forelægge Domstolen spørgsmålet om, hvorvidt direktiv 2003/88¹, der fastsætter minimumsforskrifter vedrørende bl.a. arbejdstidens længde, finder anvendelse på den vagttjeneste, som udøves af et medlem af militærpersonalet i fredstid, og i givet fald spørgsmålet om, hvorvidt den periode med vagttjeneste, hvorunder medlemmet af militærpersonalet er forpligtet til at forblive på kasernen, hvor den pågældende gør tjeneste, men uden at udføre reelt arbejde dér, skal anses for at være arbejdstid som omhandlet i dette direktivs artikel 2 med henblik på fastsættelsen af aflønningen af dette medlem af militærpersonalet for en sådan periode.

Domstolens bemærkninger

Domstolen (Store Afdeling) præciserer i dommen for det første de tilfælde, hvorunder vagttjeneste, som udøves af et medlem af militærpersonalet, er udelukket fra anvendelsesområdet for direktiv 2003/88.

Med henblik herpå fastslår Domstolen indledningsvis, at artikel 4, stk. 2, TEU, som fastsætter, at den nationale sikkerhed forbliver den enkelte medlemsstats eneansvar², ikke bevirker, at

¹Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/88/EF af 4.11.2003 om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden (EUT 2003, L 299, s. 9).

²Det følger af denne samme bestemmelse, at Unionen respekterer de centrale statslige funktioner, herunder sikring af statens territoriale integritet, opretholdelse af lov og orden samt beskyttelse af den nationale sikkerhed.

tilrettelæggelsen af arbejdstiden for militærpersonale er udelukket fra EU-rettens anvendelsesområde.

I denne henseende bemærker Domstolen, at hovedopgaverne for medlemsstaternes væbnede styrker, som består i opretholdelse af statens territoriale integritet og beskyttelse af den nationale sikkerhed, er udtrykkeligt anført blandt de centrale statslige funktioner, som Unionen skal respektere. Den præciserer, at det imidlertid ikke følger heraf, at medlemsstaternes beslutninger om organiseringen af deres væbnede styrker falder uden for EU-rettens anvendelsesområde, navnlig når der er tale om regler om tilrettelæggelse af arbejdstiden.

Selv om det forhold, at Unionen skal respektere centrale statslige funktioner, således ikke indebærer, at tilrettelæggelsen af arbejdstiden for militærpersonale fuldstændigt falder uden for EU-rettens anvendelsesområde, forholder det sig ikke desto mindre således, at artikel 4, stk. 2, TEU kræver, at anvendelsen af de EU-retlige regler om denne tilrettelæggelse på militærpersonale ikke må hindre den rette gennemførelse af disse centrale funktioner. EU-retten skal således tage hensyn til de særlige forhold, som hver enkelt medlemsstat tillægger de væbnede styrkers funktioner, hvilket bl.a. følger af det særlige internationale ansvar, som denne medlemsstat har påtaget sig, af de konflikter eller trusler, som den står over for, eller af den geopolitiske kontekst, som denne medlemsstat udvikler sig i.

Hvad dernæst angår det personelle anvendelsesområde for direktiv 2003/88 bemærker Domstolen, at begrebet »arbejdstager« skal defineres i forhold til det væsentligste kendetegn ved et ansættelsesforhold, dvs. den omstændighed, at en person præsterer ydelser mod vederlag for en anden og efter dennes anvisninger. Da dette var tilfældet for B.K. i den omhandlede periode, finder direktiv 2003/88 som udgangspunkt anvendelse på hans situation.

Hvad endelig angår det materielle anvendelsesområde for direktiv 2003/88, der er defineret ved henvisning til artikel 2 i direktiv 89/391³, bemærker Domstolen, at dette direktiv finder anvendelse på »alle former for private og offentlige aktiviteter«⁴, undtagen når særlige forhold i tilknytning til visse specifikke aktiviteter i den offentlige tjeneste, bl.a. i de væbnede styrker, på afgørende vis taler imod dets anvendelse⁵.

I denne henseende bemærker Domstolen, at artikel 2 i direktiv 89/391 ikke kan fortolkes således, at medlemmerne af de væbnede styrker i medlemsstaterne er fuldstændigt og varigt udelukket fra anvendelsesområdet for direktiv 2003/88. En sådan udelukkelse vedrører således ikke visse sektorer i den offentlige forvaltning som helhed, men kun visse kategorier af aktiviteter inden for disse sektorer på grund af deres særlige karakter. Hvad særligt angår de aktiviteter, der udføres af militærpersonale, bemærker Domstolen bl.a., at de aktiviteter, der er forbundet med administration, vedligeholdelse, reparation, sundhed, opretholdelse af orden eller retsforfølgning af lovovertrædelser, ikke frembyder sådanne særegenheder, at de er til hinder for enhver planlægning af arbejdstiden, der overholder kravene i direktiv 2003/88, i hvert fald ikke så længe disse aktiviteter ikke udøves i forbindelse med en militæroperation, herunder i forbindelse med dennes umiddelbare forberedelse.

Domstolen fastslår derimod, at det nævnte direktiv ikke finder anvendelse på militære aktiviteter, herunder ikke på vagttjeneste, når en sådan tjeneste udøves i forbindelse med indledende uddannelse, operationel træning eller i forbindelse med operationer, som indebærer en militær indsats for de væbnede styrker, hvad enten disse har en varig eller lejlighedsvis karakter, eller gennemføres inden for eller uden for medlemsstatens grænser. I øvrigt finder direktiv 2003/88 heller ikke anvendelse på militære aktiviteter, der er så specifikke, at de ikke egner sig til en rotationsordning for personalet, der gør det muligt at sikre overholdelsen af kravene i dette direktiv. Det samme gælder, når det fremgår, at den militære aktivitet er udført inden for rammerne af ekstraordinære begivenheder, som er så alvorlige og har et sådant omfang, at det er nødvendigt at træffe foranstaltninger, der er absolut nødvendige til beskyttelsen af befolkningens liv, sundhed og

³Rådets direktiv 89/391/EØF af 12.6.1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (EFT 1989, L 183, s. 1).

⁴Artikel 2, stk. 1, i direktiv 89/391.

⁵Artikel 2, stk. 2, første afsnit, i direktiv 89/391.

sikkerhed, og hvor det ikke ville være muligt at udføre foranstaltningerne på hensigtsmæssig vis, hvis alle reglerne i nævnte direktiv skulle overholdes, eller når anvendelsen af dette direktiv på en sådan aktivitet i form af et krav til de omhandlede myndigheder om at indføre en rotationsordning eller en ordning for planlægning af arbejdstiden ikke kan ske uden at bringe den hensigtsmæssige gennemførelse af egentlige militæroperationer i fare. Det tilkommer den forelæggende ret at afgøre, om den vagttjeneste, som B.K. varetog, var omfattet af et af disse tilfælde. Var dette ikke tilfældet, skal denne aktivitet anses for at være omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2003/88.

For det andet bemærker Domstolen, at hvis det antages, at direktiv 2003/88 finder anvendelse i dette tilfælde, skal en vagtperiode, der pålægges et medlem af militærpersonalet, som indebærer vedkommendes kontinuerlige tilstedeværelse på dennes arbejdssted, anses for arbejdstid, når dette arbejdssted ikke falder sammen med dennes bopæl. I det den måde, hvorpå arbejdstagere aflønnes for de perioder med vagttjeneste, som de har varetaget, imidlertid henhører under national ret og ikke under direktiv 2003/88, er denne bestemmelse ikke til hinder for, at en periode med vagttjeneste, hvorunder et medlem af militærpersonalet er forpligtet til at forblive på kasernen, hvor den pågældende gør tjeneste, men uden at udføre reelt arbejde dér, aflønnes på en anden måde end en periode med vagttjeneste, hvorunder vedkommende udfører reelt arbejde.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retsvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127